

Рівненський державний гуманітарний університет

**ПСИХОЛОГІЯ:
РЕАЛЬНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ**

Збірник наукових праць

Випуск 1

Рівне – 2013

ББК 88

П 86

УДК 316.627:159.9

Психологія: реальність і перспективи: Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. - Випуск 1 - Рівне: РДГУ, 2013 – 203 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем психології.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович - доктор психологічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Заступник головного редактора:

Безлюдна Валентина Іванівна - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Максименко Сергій Дмитрович академік-секретар відділення психології, вікової фізіології та дефектології НАПН України, дійсний член НАПН України, директор Інституту психології ім.

Г. С. Костюка

Ямницький Вадим Маркович - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Юрченко Вікторія Миколаївна - доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Михальчук Наталія Олександрівна - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і практики англійської мови та прикладної лінгвістики Рівненського державного гуманітарного університету

Литвиненко Світлана Анатоліївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко Оксана Борисівна - доктор педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Шугасва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету;

Пасічник Ігор Демидович - доктор психологічних наук, професор кафедри психолого-педагогічних дисциплін, ректор Національного університету «Острозька академія»;

Вірна Жанна Петрівна - доктор психологічних наук, професор, декан факультету психології Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки;

Гошовський Ярослав Олександрович - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри педагогічної та вікової психології Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки;

Воробйов Анатолій Миколайович кандидат педагогічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики Рівненського державного гуманітарного університету;

Поніманська Тамара Іллівна - кандидат педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи, завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної і корекційної) Рівненського державного гуманітарного університету;

Корчакова Наталія Вікторівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету (**відповідальний секретар**);

Созонюк Ольга Степанівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 29 листопада 2013 р.).

Свідоцтво про державну реєстрацію **Серія КВ №18713-7513Р**

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет.e-mail: pavelkiv_rv@ukr.net

ПРОФЕСІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ЯК УМОВА ЇХ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

Резюме. У статті здійснено психологічний аналіз професійної ідентичності та її впливу на процес професійного зростання і самореалізації майбутніх фахівців у галузі психології, а також висвітлено окремі сучасні аспекти підготовки студентів-психологів у ВНЗ.

Ключові слова: професійна ідентичність, особистість, майбутній практичний психолог, професійне зростання.

Постановка проблеми. З переходом на новітню систему освіти у студентської молоді цілком закономірно виникають труднощі, пов'язані з усвідомленням себе, самопізнанням власної особистості, формуванням уявлень про професійну діяльність, які утруднюють становлення і розвиток професійної ідентичності молодого покоління, що не встигає адаптуватись до швидкісних нововведень. Актуальною також залишається проблема формування професійної складової Я-концепції, яка передбачає постійну роботу суб'єкта по створенню такого внутрішнього образу професійної діяльності, який являвся б ключовим для досягнення професійної ідентичності. Подібні труднощі пов'язані в основному з характером професійної підготовки, яка повинна орієнтуватись на здобуття високого рівня розуміння майбутньої професії, а також узгоджуватись з тими процесами самоорганізації, які відповідають за впорядкованість і структурність часу, відведеного на навчальну діяльність і самостійну роботу.

Новітня система освіти покликана навчати і виховувати справді талановиту, необмежену особистість, орієнтовану на ефективну професійну діяльність, споріднену із власними суб'єктивними структурами. Створення умов для розвитку професійної ідентичності як складової ефективності цієї діяльності в ході університетської освіти є важливим аспектом функціонування модернізованої освітньої системи, одним із провідних завдань поряд із передачею знань і вмій (інформуванням) та формуванням всебічно розвиненої особистості професіонала.

Метою нашої статті є аналіз провідних підходів до вивчення проблеми професійної ідентичності майбутніх психологів з подальшим висвітленням її впливу на процес професійного розвитку і становлення фахівців у галузі практичної психології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз тематичної літератури показав широку теоретико-емпіричну представленість проблематики підготовки практичного психолога у контексті взаємопов'язаних аспектів – професійного та особистісного. У психологічній літературі увага дослідників зосереджується на вивченні професійної свідомості та самосвідомості майбутніх психологів (Г. Белокрилова, О. Донцов, А. Зеліченко, В. Карікаш, Н. Кучеровська, А. Самойлова, Г. Степанова, Н. Шевченко), ціннісно-сміслових, емоційно-поведінкових та мотиваційних аспектах їх підготовки (Х. Дмитерко-Карабин, Т. Вілюжаніна, Ж. Вірна, Т. Кадикова, Н. Наумчик, Н. Пов'якель, Н. Чепелева, Л. Шумакова та ін.). Чимало робіт присвячені дослідженню розвитку позитивної Я-концепції, самоактуалізації, рефлексивних та мисленневих умінь, комунікативної компетентності, творчої самодіяльності, морально-етичної відповідальності, гуманістичної спрямованості майбутніх практичних психологів як визначальних чинників їх професійної ефективності (І. Андрійчук, М. Бадалова, І. Григорова, Т. Данилова, Л. Долинська, Ю. Долінська, Н. Завіниченко, О. Ігнатівич, О. Кондрашихіна, Н. Литовченко, І. Мельничук, Н. Пов'якель, І. Тимошук, Т. Федотюк, Ю. Шапошникова), а також дослідженню професійно важливих якостей фахівців психологічної галузі (Г. Абрамова, Н. Амінов, О. Бондаренко, А. Борисюк, І. Дубровіна, Н. Лобова, С. Максименко, М. Молоканов, В. Панок, Н. Пророк, О. Саннікова, Н. Чепелева та ін.).

Разом з тим, актуальним та недостатньо вивченим залишається питання про розвиток професійної ідентичності як самостійного багатоаспектного та багаторівневого феномену, узагальнення чинників, що сприяють розвитку її структурних компонентів та їх динаміки у студентів-психологів протягом навчання у ВНЗ. Малодослідженим також являється взаємозв'язок процесу розвитку професійної ідентичності та професійного становлення фахівців-психологів.

Сучасні дослідники вважають професійну ідентичність одним з провідних критеріїв становлення професіонала. У вузькому розумінні професійна ідентичність розглядається як самосвідомість, система уявлень людини про себе як суб'єкта життєдіяльності. В широкому сенсі професійна ідентичність належить до понять, у котрих виявляються концептуальні уявлення людини про її місце в професійній групі чи спільноті. Усвідомлюючи необхідність формування професійної ідентичності, фахівець сам вирішує, в якій мірі варто приймати певну форму діяльності, певний спосіб професійної взаємодії і себе як професіонала. Ідентичними можуть вважатися лише професіонали, яким властивий перетворюючий психологічний потенціал [6].

У своїх дослідженнях О. Кір'янова [4] визначає професійну ідентичність як стійке узгодження індивідуальних ознак, умов і змісту професії, які забезпечують досягнення відповідного рівня професіоналізму та обумовлюють подальше професійне зростання. У її дослідженні професійна ідентичність має інтегральний характер і постає багатокомпонентною структурою, здатною створити основу для адаптації фахівця у професійному середовищі.

У дослідженні К. Дюкса [10] знаходимо твердження про провідне місце професійної ідентичності серед виділених кластерів (таких як етно-релігійна ідентичність, політична приналежність, фіксовані позиції у міжособистісних стосунках, ідентичність з якоюсь формою девіантної поведінки тощо).

Разом з тим, для професійної ідентичності, на відміну, наприклад, від етнічної, гендерної, специфічним є довільний характер її здійснення та визначальна роль мотиваційної-оцінної основи цього процесу, яка пов'язана з рівнем включеності людини у зв'язки всередині і поза професією. Відповідно, зміст професійної ідентичності обумовлюють різноманітні соціальні, соціально-психологічні та особистісні чинники, до яких відносять особливості соціального середовища, в якому відбувається професійна діяльність, характер взаємодії та спілкування у професійній групі, роль еталонів професійних ситуацій та ставлення до різних професій, особливості професійної поведінки, перспективи самовираження, самореалізації та професійного зростання тощо.

Професійна ідентичність передбачає функціональне та екзистенційне споріднення людини і професії. Це включає розуміння своєї професії, прийняття себе в професії, уміння якісно і з користю для інших виконувати свої професійні функції [5].

Цілком очевидно, що формування професійної ідентичності відбувається в процесі професіоналізації. Виступаючи умовою професійного розвитку, професійна ідентичність забезпечує необхідний рівень ототожнення людини з певною професійною сферою, відповідну міру прийняття професії чи стилю професійної діяльності та сприяє вирішенню життєвих задач та особистих моментів за допомогою професії.

Спробу дослідити процес формування професійно значущих новоутворень в ідентичності студентів-психологів у контексті їх особистісного змінювання знаходимо в роботі О. Міненко [7]. Основними складовими професійної ідентичності практичних психологів як результату процесу особистісного змінювання дослідниця вважає адаптивність, самоприйняття, прийняття інших, емоційний комфорт, інтернальність, домінантність, ескапізм.

В. Панок і Л. Уманець, розглядаючи поняття професійної самоідентифікації, трактують її як таке оволодіння знаннями, навичками та вміннями, за якого відбувається самодіагностика, самопізнання, застосування до себе тих чи інших вимог до професії, створюються можливості вибору найбільш відповідних індивідуальним особливостям кожного студента інструментів роботи з клієнтами [8].

Важливою рисою психолога-практика О. Бондаренко вважає наявність особистісної та професійної ідентичності. Вчений відзначає, що протиріччя в особистісній і професійній самосвідомості призводять до порушення особистісної та професійної ідентичності психолога. Досягнення ж адекватної професійної ідентичності, на думку дослідника, знижує тривожність, невпевненість, авторитарність, підвищує особистісний потенціал, зменшує дистанцію між "Я-функціональним" та "Я-екзистенційним" [2].

Про важливість набуття професійної ідентичності у ході професійно-особистісного становлення психолога говорить і К. Абульханова-Славська [1], виокремлюючи даний процес серед інших визначених етапів (оптації, професійної підготовки, професійної адаптації, професіоналізму, вироблення індивідуального стилю діяльності).

На важливість набуття і розвитку професійної ідентичності саме в процесі навчання вказує Т. Стефаненко. Дослідниця висловлює припущення, що становлення професійної ідентичності здійснюється через творчу пізнавальну активність особистості, а також психологічну підготовку до ситуації професійної діяльності, опосередковано через розвиток саморефлексії, наочні професійним зразкам майбутньої діяльності і чітке визначення свого місця в ній [9].

Саме в процесі професійної підготовки в студентський період відбувається посилення так званого "професійного" блоку спілкування, що забезпечується переходом від нестабільної, вузько локалізованої ідентичності до більш усвідомленої, стабільної, спрямованої на самореалізацію в широкому професійному співтоваристві ідентичності в поєднанні з більш високим рівнем усвідомлення своїх професійних якостей і можливостей.

Разом з тим, актуальним залишається питання про трансформацію студента із суб'єкта навчання в суб'єкт творчої самоосвіти і самовдосконалення, що також можливо при досягненні професійної ідентичності, сформованому образі Я. Саме можливості самонавчання і саморозвитку в значній мірі сприяють підготовці молодого фахівця до стрімких соціальних, економічних, політичних і загалом життєвих змін.

У дослідженнях, присвячених проблематиці формування професійної ідентичності майбутніх психологів, зустрічаємо дані, отримані в результаті проведення індивідуальної та групової роботи із студентами-психологами I-III курсів, спрямованої на професійне та особистісне самовизначення. Виявлено, що серйозною перешкодою в цій роботі є несформоване почуття власної ідентичності, що проявляється в певних порушеннях образу "Я". Найчастішими це проявляється у вигляді сформованого "застиглого", ригідного образу, коли суб'єкт міцно тримається за цей образ і тільки з ним співвідносить новий життєвий досвід. Якщо це не вдається, то він страждає від протиріч між новим досвідом і звичними уявленнями про себе. Студент не готовий до розвитку образу "Я". Або ж образ взагалі несформований: існує лише екліктичне поєднання різних аспектів Я. Новий досвід приносить лише тривогу і не сприяє внутрішньому розвитку [3].

Слід відмітити, що для успішного професійного зростання в майбутньому студентський період фахової підготовки відіграє значну роль, оскільки саме тоді відбувається посилення так званого "професійного" блоку спілкування, що забезпечується переходом від нестабільної, вузько локалізованої ідентичності до більш усвідомленої, стабільної, спрямованої на самореалізацію в широкому професійному співтоваристві в поєднанні з більш високим рівнем усвідомлення своїх професійних якостей і можливостей.

Разом з тим, актуальним залишається питання про трансформацію студента із суб'єкта навчання в суб'єкт творчої самоосвіти і самовдосконалення, що також можливо при досягненні професійної ідентичності, сформованому образі "Я". Саме можливості самонавчання і саморозвитку в значній мірі сприяють підготовці молодого фахівця до стрімких соціальних, економічних, політичних і загалом життєвих змін.

Висновки. Період підготовки фахівців у ВНЗ є одним з основних етапів професіоналізації особистості, оскільки саме тоді відбувається активізація того потенціалу суб'єкта, який здатний інтегрувати комплекс соціально-психологічних і індивідуально-особистісних факторів, що сприяють подальшому саморозвитку, професійному росту та самоактуалізації спеціаліста. На наш погляд, вплив професійної ідентичності на ефективність особистісного і професійного зростання майбутнього спеціаліста досить вагомий, оскільки визначає рівень успішності професійної діяльності особистості, тісно пов'язується із її світосприйняттям та поведінкою в соціумі. Крім того, ґрунтовне вивчення професійних структур в ідентичності студентської молоді безперечно сприятиме вдосконаленню підготовки спеціалістів вищої школи у відповідності з пріоритетами освіти у сучасному суспільстві.

Виступаючи провідною умовою професійного розвитку фахівця, професійна ідентичність розуміється як структурне багатоаспектне утворення, результат процесів особистісного і професійного самовизначення, що виявляється в усвідомленні себе представником певної професії та прийнятті провідних професійних ролей, цінностей та норм. Розвиток професійної ідентичності та її структурних компонентів, які на нашу думку є суттєвими для успішного професійного зростання, забезпечується низкою чинників, провідним з яких виступає сформований образ "Я". В цьому контексті одним із актуальних і необхідних завдань професійної підготовки практичних психологів у системі вищої освіти, на наш погляд, є впровадження таких навчальних технологій, які б забезпечили своєрідний фундамент для особистісного зростання майбутніх фахівців в галузі психології.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абульханова-Славская К. А. Деятельность и психология личности / К. А. Абульханова-Славская. – М. : Наука, 1980. – 334 с.

2. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості : [учб. посібник для студентів ст. курсів психол. фак. та від-нь унів.] / О. Ф. Бондаренко. – Харків : Фоліо, 1996. – 237 с.
3. Буякас Т. М. О проблемах становления чувства самоидентичности у студентов-психологов / Т. М. Буякас // Вестник Московского Университета : Серия 14 "Психология". – 2000. – № 1. – С. 56–62.
4. Иванова Н. Л. Профессиональная идентичность в социально-психологических исследованиях / Н. Л. Иванова // Вопросы психологии. – 2008. – № 1. – С. 89–100.
5. Иванова Н. Л. Профессиональная идентичность и профессиональное пространство / Н. Л. Иванова, Е. В. Конева // Мир психологии. – 2004. – № 2. – С. 148–156.
6. Ложкін Г. Професійна ідентичність в контексті маргінальної поведінки [Електронний ресурс] / Г. Ложкін, Н. Волянчук. – Режим доступу : <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent>.
7. Міненко О. О. Особистісне змінювання в процесі професійної підготовки студентів-психологів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 "Педагогічна та вікова психологія" / О. О. Міненко – К., 2004. – 20 с.
8. Основи практичної психології / В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелєва та ін. : [підручник]. – К. : Либідь, 1999. – 536 с.
9. Стефаненко Т. Г. Етнопсихологія / Т. Г. Стефаненко. – М. : Аспект-Пресс, 2003. – 368 с.
10. Deaux K. Social Identification / K. Deaux // Social Psychology. – New York. – 1996. – P. 777–798.

***Резюме.** В статті здійснено психологічний аналіз професійної ідентичності та її впливу на процес професійного росту та самореалізації майбутніх спеціалістів в області психології, а також освітлені окремі сучасні аспекти підготовки студентів-психологів в університеті.*

***Ключові слова:** професійна ідентичність, людина, професійне становлення*

***Summary.** The article made a psychological analysis of professional identity and its influence on professional growth and fulfillment of future professionals in the field of psychology, but also highlights some modern aspects of students in psychology at the university.*

УДК 159.92

Н.А. КИРИЧЕНКО

СВІДОМИЙ ВИБІР ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

***Резюме.** Стаття присвячена висвітленню проблеми свідомого професійного вибору у ході життєвого самовизначення юнаків, особливостям формування професійної ідентичності в юнацькому віці.*

***Ключові слова:** професійне самовизначення, ідентичність, свідомий вибір.*

Постановка проблеми. Юнацтво й молодість – особливі вікові періоди, що забезпечують творчу продуктивність, імовірність якомога більшої самореалізації протягом подальшого життєвого шляху. На думку багатьох дослідників (І.С. Кон, Л.І. Божович, В.Г. Панок, Г.В. Рудь, О.М. Леонтьєв, О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, Є.Є. Сапогова, Л.С. Виготський) період від 16 до 22-23 років є найвирішальнішим у житті людини, коли остаточно складається фундамент ціннісних орієнтацій, вимальовується проекція головних напрямків пошуків самореалізації на інших вікових етапах. Професійні інтереси, політичні вподобання, стиль поведінки, характер спілкування – всі ці складові способу життя закладаються саме у ранній молодості.

Головною ознакою цього періоду є потреба юнака зайняти позицію дорослої людини, вибрати професію, усвідомити себе членом суспільства виробити світогляд, вибрати свій життєвий шлях [2;234]. В психологічних періодизаціях О.М. Леонтьєва, Д.Б. Ельконіна наголошується на зміні ведучого типу діяльності, якою в юнацькому віці постає учбово-професійна діяльність. Результатом успішного завершення юнацького вікового періоду є встановлення власної ідентичності і вступ у доросле самостійне життя.

Несформована індивідуальна ідентичність дозволяє особистості усвідомлювати себе у всьому багатстві своїх ставлень до навколишнього світу та визначає систему її цінностей, ідеалів, життєвих планів, соціальних ролей. Ідентичність - умова психічного здоров'я людини, і якщо вона не сформується, то людина не знаходить себе, свого місця у суспільстві, відчувається втраченою. Не сформована, або «дифузна» ідентичність виявляється у бажанні якомога довше не вступати у самостійне життя, у стійкому стані тривоги, в почутті ізоляції та спустошення

Егоїдентичність у своєму формуванні проходить чотири етапи: невизначеність ідентичності, коли підліток ще не знає, чи прийнятний йому стиль життя, який пропонують йому батьки, попередня ідентичність, коли підліток приміряє на себе цілі та переконання інших; мораторій чи криза ідентичності, коли у рольовому експериментуванні людина відшукує саме свій варіант ідентичності; досягнення ідентичності, коли юнак знаходить орієнтацію у світі, форму занять, професію. Рольова сплунганість чи негативна ідентичність можуть зумовити регресію до інфантильного рівня [6;139]. Тільки реалізована, сформована ідентичність особистості (довіра до світу, самостійність, ініціативність, компетентність) дозволяє молодій людині вирішити головне життєве завдання, - завдання самовизначення, вміння розробити свій життєвий план. Особистісне та професійне самовизначення постають головними лініями в плані загального життєвого самовизначення особистості.

Дослідник Дж. Марсія виокремлює одиниці ідентичності – особистісно значущі цілі, цінності, переконання, та зауважує, що наявність певної кризи зумовлює стан пошуку ідентичності [8]. Критеріями соціальної зрілості, або дорослості, на думку Є.Є. Сапогової, є закінчення освіти, здобуття стабільної професії, початок самостійної трудової діяльності, матеріальна незалежність від батьків, служба в армії (для чоловіків), вступ у шлюб, народження першої дитини. Хоча нерідким є явище гетерохронності, коли юнак має освіту і професію, є достатньо зрілим у професійному плані, але при цьому залишається на підлітковому рівні в міжособистісних стосунках, у сфері культурних запитів [7:354]. Дж. Холл і Л.

ЗМІСТ

Передмова

- Максименко С.Д. Теоретико-методологічні проблеми психології особистості
- Вірна Ж.П. Аксиологічний проєкт як чинник формування соціальної зрілості жінки
- Гошовський Я.О., Гошовська Д.Т. Генетично-психологічна парадигма вивчення особистісної ідентичності педагога
- Коваленко А.Б. Особливості застосування методів активного навчання у ВНЗ
- Литвиненко С.А. Використання воркшопів у фаховій підготовці майбутніх психологів
- Павелків Р.В. Аналіз проблеми ідентичності як психологічного феномену
- Петренко О.Б. Специфіка формування професійної гендерної компетентності майбутнього вчителя.
- Сергієнко В.П., Войтович І.П., Войтович О.П. Психолого-педагогічні особливості реалізації компетентісного підходу при комп'ютерній підтримці вивчення фахових дисциплін у ВНЗ
- Ямницький В.М. Здатність до саморегуляції як основа професіоналізації спеціаліста
- Артемова О.І. Розкриття креативного потенціалу студентів вищих навчальних закладів
- Бабак К. В. Особливості психологічного супроводу професійного розвитку студентів в умовах навчання у педагогічному коледжі
- Безлюдна В.І. Готовність молоді до побудови конструктивних зв'язків з родиною
- Бойчук В.М. Розвиток тізнавального інтересу у процесі підготовки майбутнього вчителя
- Бричок С.Б. Інтерактивні методи формування творчого потенціалу особистості майбутнього педагога у процесі вузівського навчання
- Бучко В.Б. Значення взаємозв'язку студента з групою в контексті свободи Е. Фромма
- Главінська О.Д., Савуляк В.О. Емпатія як складова професійної компетентності педагога
- Головань М.С. Компетентісний підхід як методологічна основа вищої професійної освіти
- Грицюк І.М. Соціальні орієнтації як аксіологічне утворення професійного становлення майбутнього соціального працівника
- Дарманська І.М. Розвиток управлінської компетентності майбутніх керівників навчальних закладів (професійно-функціональний компонент)
- Демянюк О.Б. Особливості становлення та типологія образу світу у студентів: теоретичний аналіз проблеми
- Джеджеря К.В. Професійно-педагогічне спілкування як проблема професіоналізації молодих викладачів вищих навчальних закладів
- Дружиніна І.А. Професійна ідентичність майбутніх психологів як умова їх професійного зростання
- Кириченко Н.А. Свідомий вибір як чинник формування професійної ідентичності у юнацькому віці
- Корчакова Н.В. Прогностична функція особистісного само сприйняття як основа професійного розвитку студента
- Кулаков Р.С. Психологічні особливості становлення професійної ідентичності особистості
- Лук'яник Л.В. Психолого-педагогічні засади підготовки майбутніх учителів до формування лінгвоукраїнознавчої компетенції школярів
- Маргітич К.С. Формування національної самосвідомості угромовної студентської молоді в Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці ІІ
- Михальчук Н.О. Смісл як відображення індивідуального образу світу студентів в діяльності з читання літературних творів
- Михальчук Н.О., Івашкевич Е. З. Психологічні умови ефективного засвоєння студентами іноземної мови
- Михальчук Н.О., Хупавцева Н.О. Аргументативний дискурс як механізм оволодіння студентами іноземною мовою
- Мудрик А.Б. Зміст професійної компетентності фахівця та психологічні особливості її формування у процесі вузівського навчання
- Мушкевич М.І. Психологічний супровід сім'ї з проблемними дітьми
- Ногачевська І.О. Інтерпретація художнього тексту як спосіб вдосконалення лінгвістичної освіти студента філолога
- Остапівський О.І. Взаємообумовленість професійної ідентичності та економічної свідомості студентської молоді
- Пивоварчук Т.О. Модель комунікативних здібностей студента –філолога
- Рудюк О.В. Феномен професійної ідентичності у детермінації переживання безробітними професійних криз
- Самолук А.В. Психологічне підґрунтя професійного становлення студентів-філологів
- Созонок О.С. Детермінанти розвитку психологічної культури майбутніх вчителів початкової школи
- Співак Л.М., Піонтковська Д.В. Стан вивчення проблеми національної ідентичності студентської молоді у вітчизняній психологічній науці
- Сторож О.В. Типологія творчої соціалізації особистості
- Турчина Л.І. Психосоціальний аналіз професійного самовизначення обдарованої молоді
- Фелоренко Р.П. Диструктивний вплив алкоголезалежних сімей у становленні особистості сучасного студента
- Філоненко М.М. Системний аналіз особистісного становлення майбутнього лікаря
- Хлівна О.М. Психологічна специфіка формування професійно значущих якостей майбутнього медичного працівника у вищому навчальному закладі
- Шевчук Ю. С. Подружнн сумісність сучасних сімейних пар: теоретичний аспект
- Шкарлатюк К.І. Завдання та методи тренінгу професійного самофутурування студентської молоді
- Яцюк Н.О. Роль студентського самоврядування у професійному становленні майбутніх психологів
- Ящук І.П. Формування соціальної компетентності молоді в умовах вищого навчального закладу

Доробки молодих науковців

- Бельська І.В. Особливості розуміння гендерної ідентифікації у підлітковому віці
- Богдюк М.О. Роль Інтернету у навчальній діяльності студентів
- Бурко Л.В. Психологічні аспекти діяльності фармацевта
- Вовкодавєць А.В. Вплив рівня емоційної стійкості особистості студентів на результативність їх навчальної діяльності

- [Вознюк Ю.С., Психологічні механізми самоствердження юнаків](#)
[Волошин М.М., Назарець Л.М. Аналіз взаємозв'язку тривожності та навчальної успішності студентів](#)
[Герман І.П. Соціальний статус як чинник виникнення міжособистісних конфліктів у юнацькому віці](#)
[Дзюбак О.В., Назарець Л.М. Психологічний аналіз професійної самореалізації студентів](#)
[Клубок Ю.О. Самостійність як соціально-психологічний феномен](#)
[Корнійчук В.В. Розвиток міжособистісних відносин у молодшому шкільному віці](#)
[Кузьмік Т.О. Психологічні особливості ставлення жінок до своєї зовнішності](#)
[Курдибаха О. Особливості формування гендерної ідентичності підлітків у спілкуванні з однолітками](#)
[Луцик Г.О. Особливості підготовки майбутніх психологів до роботи з неповнолітніми правопорушниками](#)
[Мазурець В.Ю. Вплив стресу на розвиток психосоматичних захворювань у підлітків](#)
[Марчук В.С. Психологічні особливості життєвих домагань майбутніх психологів](#)
[Мороз Т.Т. Причини виникнення і перспективи попередження підліткової важковихованості](#)
[Навозняк Л.Л. Формування професійної компетентності майбутніх вчителів початкових класів засобами фольклору](#)
[Нестерук Л.В. Взаємозв'язок статусних характеристик підлітків та їх схильності до узалежнень](#)
[Окач В.М. Психологічний аналіз причин формування девіантної поведінки підлітків](#)
[Петренко С.В., Шахрайчук М.Й. Автоматична інформаційна система управління навчальним процесом і розвиток професійної компетентності магістрантів](#)
[Родзяк М.М. Психологічний аналіз емоційних переживань вагітних жінок](#)
[Солтис Г.М. Психологічні особливості мотивації студентів до навчальної діяльності](#)
[Талайчук Т.М. Психологічні особливості впливу реклами на свідомість людини](#)
[Усик В.С. Вплив партнерських пологів на особливості психологічного клімату сім'ї](#)
[Целюк Л.Т. Когнітивно-стильові особливості розуміння тексту студентами – філологами](#)
[Яблонська М.М. Сучасна реклама та її вплив на розвиток учнів початкової школи](#)
[Відомості про авторів](#)